

Klimaatsceptici, ontkenners en tegendraadsen

Door Pieter Boussemaere

De redactie van *Zenit* stuurde enkele reacties van lezers door naar aanleiding van mijn artikel *Klimaatverwarring*. Het merendeel van deze reacties zijn in dit *Zenit*-nummer door Rob van Dorland (KNMI) behandeld. Daarom beperk ik mij in mijn weerwoord tot de term klimaatontkenner en wat daarmee bedoeld wordt.

In het Nederlands beschikken we (voorlopig) nog niet over een goede term voor mensen die de kernbevindingen van de klimaatwetenschap weigeren te accepteren. In Nederland noemt men ze doorgaans 'klimaatsceptici'. In Vlaanderen gebruikt men eerder de term 'klimaatontkenners', afgeleid van het Engelse 'climate change deniers'.

Beide termen zijn echter problematisch. Het woord 'ontkenning' associëren we in Europa al snel met het ontkennen van de Holocaust, waardoor de term klimaatontkenner voor sommigen een beladen bijklank krijgt.

De term 'klimaatsceptici' is dan weer te flatterend. Dan ga je er onterecht vanuit dat wetenschappers niet per definitie sceptisch en kritisch zouden staan ten aanzien van onderzoeksresultaten.

Men verwacht namelijk van wetenschappers dat ze elke nieuwe hypothese of elk nieuw experiment voortdurend toetsen aan de realiteit en daarbij accurate berekeningen uitvoeren. Ze moeten ook zelf op zoek gaan naar alle mogelijke tegenargumenten. Als een wetenschapper meent dat zijn hypothese klopt, schrijft hij alles uit in een artikel en legt dat ter publicatie voor aan een wetenschappelijk tijdschrift met *peer review*. Daar buigt een groep experts zich over het artikel. Die kijken alle berekeningen na, sporen foutieve redeneringen op en plaatsen de nieuwe bevinding tegenover eerder onderzoek. Ofwel wordt het artikel daarna goedgekeurd en gepubliceerd, ofwel moet het terug naar de auteur(s) voor verdere aanpassingen, ofwel wordt het geweigerd.

Ook nadat een artikel groen licht heeft gekregen, bestaat nog zoiets als de *test of time*. Andere onderzoekers zullen het experiment herhalen en verifiëren. Ze zoeken naar bevestiging en voegen er

eventueel nieuwe inzichten aan toe. Ze zoeken ook naar andere verklaringen voor de hypothese. Dat betekent dat later onderzoek bepaalde resultaten kan bevestigen, aanvullen of onderuithalen. Doorgaans duurt het dan ook niet lang vooraleer de *test of time* een foute hypothese of een vals experiment, dat toch door de mazen van de *peer review* is geslopen, heeft ontmaskerd.

Wetenschappelijke artikelen binnen de echte wetenschappelijke circuits gaan dus niet over één nacht ijs. Dit staat in schril contrast met de publieke arena – hét actieterrain van de ontkenners – waar iedereen, ongeacht opleiding of wetenschappelijke verdienste, zijn of haar mening over de klimaatwetenschap de wereld in stuurt.

De meest accurate term voor het niet-accepteren van de klimaatwetenschappelijke kernbevindingen is misschien het Engelse 'contrarians', letterlijk te vertalen als de '(klimaat-) tegendraadsen'¹. Maar noch de term 'contrarians', noch de Nederlandstalige variant 'klimaat-tegendraadsen' haalde het (voorlopig). In mijn boek *Eerste hulp bij klimaatverwarring*, waar de klimaatkwestie in een historische context gezet wordt, houd ik het bijgevolg bij de, althans in Vlaanderen, meest courante term 'klimaatontkenner'. Maar als we klimaatontkenners omschrijven als 'mensen die de kernbevindingen van de klimaatwetenschap weigeren te accepteren', over welke bevindingen gaat het dan? En in hoeverre mogen bijvoorbeeld oliemaatschappijen of andere belanghebbenden daar hun mening over hebben?

Als beleidsmakers debatteren over nieuwe maatregelen, hebben bedrijven en andere belanghebbenden uiteraard het recht te wijzen op de gevolgen van bepaalde beslissingen voor hun economische activiteit. Je zaak bepleiten en met hand en tand verdedigen is één ding. Maar het produceren en financieren van "een permanente, systematische stroom van pseudowetenschappelijke rapporten, met als doel de wetenschap te ondermijnen en het publiek te laten denken dat de waarheid een andere is dan die uit de wetenschap naar voren komt"², is iets totaal anders.

Het is met andere woorden legitiem om te zeggen: "Ik heb kennis genomen van de

wetenschappelijke inzichten over de klimaatopwarming, maar ik vind niettemin dat we niets moeten ondernemen om ze tegen te gaan." Dat kan, maar je kunt als politicus, bedrijfsleider, journalist... de wetenschappelijke zekerheden zelf niet ter discussie stellen.

Het gaat hier om het ontkennen dat de klimaatopwarming bezig is, het ontkennen van menselijke activiteiten als hoofdoorzaak van het probleem en het bagatelliseren van de gevolgen als het *business-as-usual*-scenario nog enige tijd aanhoudt. Daar bestaat al een kwarteeuw een wetenschappelijke consensus over en die punten staan niet langer ter discussie. En voor wie toch meent over voldoende argumenten te beschikken om deze drie punten aan te vechten: volg de geijkte wetenschappelijke methode en meldt u vandaag nog aan bij het Nobelcomité voor natuurkunde.

Referenties:

¹Hansen, J. E. (2010). *Storms of my grandchildren: the truth about the coming climate catastrophe and our last chance to save humanity*. London: Bloomsbury.

²Soest, J. P. van, & Verhoog, W. (2014). *De twijfelbrigade: waarom de klimaatwetenschap wordt afgewezen en de wereldthemostaat 4 graden hoger gaat*. Haarlem: Uitgeverij mauristgroen.mgmc.